

BIE LARUS

Byelorussian Newspaper in the Free World
Published monthly by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

Subscription \$ 6.00 yearly.

,БЕЛАРУС" — Газета Беларусай у Вольным Съвеце.
Выходзіць месячна.
Выдае: Беларуска-Амэрыканскэе Задзіночанье.
Выпіска зь перасылкай — 6 дал. на год.
Незамоўленыя рукапісы назад не звязтараюца.

УЛАДЫСЛАЎ СЫРАКОМЛЯ

НА 150-Я УГОДКІ АД ЯГОНАГА НАРАДЖЭНЬНЯ

Будзеш жыць! Будуць векі ісць за вякамі,
Не забудуцца дум тваіх словаі,
Як і слоў беларускіх, жывучы мік намі,
Не забыўся ты, Лірнік Вясковы.

Янка Купала

29 верасьня сёлета спойніліся 150-я ўгодкі ад нараджэнья ў хвалівартку Смольгава, на мяжы былога Бабруйскага й Слуцкага павету, выдатнага беларуска-польская паэта. Уладыслава Сыракомлі, запраўднае прозвішча якога Людвік Кандратовіч. Хоць у ягонай багатай літаратурнай спадчыне захаваліся ўсяго два вершы на беларускай мове, ягона значанье ёй роўна ў гісторыі беларускай літаратуры, а сабіцца ў разыўцы грамадзка-палітычнай думкі на Беларусі сярэдзіны XIX стагодзьдзя вялізарная.

Ведамы польскі літаратуравед прафэсар Марыян Зыдзехаўскі ў сваёй працы пра Уладыслава Сыракомлі, выдадзенай у 1924 годзе ў Вільні, пісае: „лаэзія Сыракомлі становіць духовую мяжу між Літвой і Каронай. Дзе ўнія чульліваць цяжкія выклікае водгуку, гэта азнака, што мы альпіліся ў іншым краі, у іншым пеыхалігічным клямаце, сярод людзей, што інакі адчуваюць, інакі прывязаных да бацькаўшчыны”. Пад Літвой разумеў прафэсар Зыдзехаўскі, падобна як і Сыракомлі, Вялікае Княства Літоўскага, дакладней, асноўную частку гэтага Княства, Беларусь, дзе нарадзіўся, гадаваўся, увесе час жыў і памёр Уладыслава Сыракомлі, а пад Каронай — энграфічную Польшчу.

Сам сябе называў Сыракомлі Ліцьвіном, а сваіх продакў, „шчырымі Ліцьвінамі”. Сябе, як паэт, падобна як і ягонім сучаснікам, называў „літоўскім лірнікам”, „літоўскім паэтом”, „песенікам Літвы”, калі хадзіла пра вызначэнне ягонай нацыянальнасці, а так-жя „лірнікам вясковым”, калі хадзіла пра сацыяльную сікіраванасць ягона пазіції. Як сцвярджаў адзін з ягонім сучаснікамі Г. Мажынскі ў сваіх устаніміх пра паэту два гады па ягонай смерці ў 1864 годзе.

Беларускі патрыятызм Сыракомлі быў арганічнай часткай ягонай душы, асновай ягонага съветаўчаванія ў съветаразуменія. У сваім пазіме „Кусок хлеба” ён чульліваць сцвярджаў, што ўсяго із самых

юных год ён навучыўся распазнаваць па водару беларускія лугі, па шуме-дзвеи палескіх бароў, па сма-ку — Нёманскую ваду. І навет вечер з Наднямоньня ягона грудзі лёгкі адрозніваючы ад ветру з чужих краёў. І сваёй тэматыкай зь беларускага народнага жыцця, і баставым мясцовым калірятам, і патрыятычнымі пачуцьцямі, і сваёй сацыяльной ідэяй быў Сыракомлі наскрэб беларускім паэтам. Быў ім у значна большай ступені, чымся ўсе нашыя польска-беларускія паэты першыя палавіны й сярэдзіны мінулага стагодзьдзя из самым Вінцуком Дунінам-Марцінеківам улуччна. Элемэнтам польскім у ягонай паэзіі была адно толькі польская мова, дык тая густа захварбавана лексычнымі і граматычнымі асабілівасцямі беларускай мовы. Даўшлі да нашага часу ѹ два вершы Сыракомлі напісаныя пабеларуску: „Добрая весні” і „Ужо птушкі пяяць усёды”. Але сцвярджаана, што Сыракомлі пакінуў па сабе больш твораў на беларускай мове, якія не пабачыўши друку, пазней занігулі.

Спасярод усіх паэтаў свайго часу Сыракомлі быў найболыш наважаным антыпрыгононікам. У сваім пе-рекананьні і ў паэзіі ён атаесамліваў самога сябе зь беларускім за-прыгоненым селянінам. Выступаючы ад імя гэтага селяніна, ён паказваў сацыяльнае й маральнае зло пытагону, змагаўся за людзкую год-насць селяніна-мужыка і супра-стаяў яму нечалавечнасць і маральную разбещанасць паноў і прадстаўнікоў царскага самадзяржава. Паэта Кастусь Цвірка ў сваім грунтоўным артыкуле „Уладыслав Сыракомлі і Беларусь” у лепашнім красавіковым нумары „Полымя” цалком переканальна выказаў гэтую думку: „Бяз творчасці Сыракомлі, якая рабіла значны ўплыў на тагачасную грамадзкую думку, мы ня можам пасапраўднаму разумецца і фармаванія поглядай вялікага сына беларускага народу Ка-стусе Каліноўскага, сучасніка і ўсімогім аднадумца Сыракомлі”.

Таму важнае месца ї роля Сыракомлі на толькі ў сучасным яму беларускім літаратурным працэсе, а і ў разыўцы і фармаваніі грамадзкай і нацыянальной беларускай думкі. У сваіх навуковых працах і літаратурных нарысах: „Вандроўкі па маіх быльых акоўцах”, „Нёман ал вытокаў да вусця”, „Экскурсія па Літве ў радыёсе Вільні”, „Кароткае дасылданне мовы і харектару русінай у Мінскай правінцыі” ды ў чатырох разыўцах на беларускія творы Вінцuka Дуніна - Марцінеківіч Сыракомлі сформуляваў свой лагяд на гісторычную мінушчыну Беларусі ды абурніваў права беларускага народу на разыўцы сваёй нацыя-

нальнай літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Прыгожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Прыгожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя славянскай мо-ві — крываікі дыялект, і стары! Во гэта мова нашага Літоўскага Статуту і справаўдзіца на працягу двух вікоў, XVI і XVII, і распаў-дзіканія! Но сымела можна сказаць, што размаўлялі на ёй трэх чверці даўніяй Літвы, люд, шляхта і па-

нальны літаратуры ї роднай мовы. Між іншым, ён пісаў: „Пригожа-гута адглінаваныя сл

БЕЛАРУСЫ Й БЕЛАРУСІКА НА МІЖНАРОДНЫМ КАНГРЭСЕ СЛАВІСТЫХ У ВАРШАВЕ

21-27 жнівеня сёлета адбываўся ў Варшаве 7-мы Міжнародны Кангрэс Славістых. Кангрэс быў падрыхтаваны ё скліканы сталым Міжнародным Камітэтам Славістых, у склад якога ад Беларусі ўваходзіць віцэ-прызыдэнт Акадэміі навукаў БССР ведамы беларускі драматург Кандрат Крапіва.

Каб мець больш дакладнае ўяўленне пра гэты Кангрэс, галоўнае пра ўздел у ім беларускіх вучоных з БССР, я, будучы ў верасні ў Лёндане, звязрнуўся да ангельскага ўдзельніка Кангрэсу, шчырага беларускага прыяцеля адваката й музыкала Гая дэ Пікарда з просьбай даць мне патрэбныя інфармацыі ды падзяліца сваймі ўражаннямі з сустэрочы з беларускімі вучонымі з БССР на гэтым Кангрэсе. Сп. Гай дэ Пікарда нагэтулькі прыхільна прыняў маю просьбу, што ня я, а ён прыехаў да мяне ў Лёндане ѹ правеў зы мною да жэйшчую гутарку на тэмы, што мяне цікавілі, за што на гэтых месцы складаю яму шчырную падзялку. Некаторыя каштоўныя інфармацыі пра контакты з беларускімі вучонымі з БССР, а так-жа пра наведаньне Вільні пасля Кангрэсу даў мне іншы ангельскі ўдзельнік Кангрэсу выкладчык беларускай літаратуры „Традыцыйныя польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX стагодзьдзя”;

Апрача гэтага, у Беларускай Бібліятэцы й Музее імя Францыішка Скарыны ў Лёндане я меўмагчыласць з грушбамі прастудыяваць наступныя матэрыялы з Кангрэсу: абысьцінае, бо аж на 1170 бачынаў друку выданыяпольскага Дзяржаўнага Навуковага Выдавецтва ў Варшаве „Зъместы дакладаў і паведамленій”, што былі прачытаныя на Кангрэсе; выдадзеныя друкам польскому „Дзённік паседжанняў Кангрэсу”, выдадзеныя друкам польскому у выдавецтве „Навука і тэхніка” ў Менску поўныя тэксты дакладаў і паведамленій, прадстаўленых на Кангрэсе беларускімі вучонымі з БССР.

У Кангрэсе прыймала ўздел звыш аднае тысячы славістых з цэлага свету, найбольш, што цалком зразумела, із славянскіх краёў, у тым ліку з Беларусі. Кангрэс працаўваў адначасна ў пяцёх сэкцыях: моваведы, літаратураведы, праблемаў лінгвістична-літаратурных, фальклорыстыкі і ў сокцыі агульнаславістичных гістарычных проблемаў. У кожнай з гэтых сэкцыяў былі даклады і паведамленіні на беларускіх мовах, прачытаныя на членіні ўніверсітетаў і падзяліны на славянскіх мовах і ў пачатковым пэрыядзе ўніверсітета.

Некаторыя беларускія вучоныя выступалі на Кангрэсе з дакладамі не на беларускіх славістичных тэмы. Гэта: В. Чэкман, „Генэзіс і эвалюцыя паіяльнага ладу ў праславянскай мове” і А. Суірун, „Лексічна спалучальнасць у паілабскай мове”. Усе даклады ў паведамленіні вучоных з БССР былі прачытаныя імі польскому, у выдавецтве „Навука і тэхніка” ў Вільні.

Як згадвалася ўжо, усе гэтыя даклады ў паведамленіні вучоных з БССР былі выдадзеныя асобнымі брашурамі на беларускай мове менскім выдавецтвам „Навука і тэхніка” тэхнікам па 800 экзэмпляраў кожная. Гэта колькасць аж нада мусіла-б хапіц для ўсіх ўдзельнікаў Кангрэсу, што цікавіцца беларускай. Тымчасам, як паніфармаваў мяне сп. Гай дэ Пікарда, гэтых брашураў звязалася на Кангрэсе вельмі малая колькасць, што былі

яны расхопленыя ўжо ў першым дні

вулічнага бою сам горад быў спалены, але ягоныя замкі выстаялі. Праз трэх гады маскоўскія ваяводы Гадуню, Ялецкі й Засекін разам із сільнай татарскай конніцай зноў падступілі да Віцебску і зноў спрабавалі захапіц замкі, але дарэмна. Знайшлі сабе пад іхнімі вежамі сценамі съмерць царскія стральцы і ў 1534-м годзе на чале з князем Варысам Гарбатым, і ў 1536-м пад кіраўніцтвам Гарэнскага з Барашавым, і ў 1562-м, калі адкінулі яны ад сябе гарду князя Курбскага, а ў 1597-м вытрымалі аблогу Шарамеццава, Бутурліна й Сабурава, якія прывізлі з сабой шэсць тысяч казанскіх Татараў.

Не дарма кароль Жыгімонт Трэйці, дараўшы Віцебску разам з Магдэбурскім правам, гэрг, гэтак тлумачыць яго ў сваім прывілеі:

„...у блакітным полі абраз Спаса Збавіцеля і прыгтым крыху ніжэй меч голы, чырвоны, што трэба разумець крывавы, бо рыцарская харобрасць і мужнасць іх віцябліяна засвітчана даволі”.

І гэтак скроў на працягу ўсея свае баёвое гісторыі Віцебскія замкі стаялі на варце межаў і традыцыяў роднага Вілікага Княства Літоўскага, аж пакуль 28-га верасня 1705 г. расейскі імпэратор Пётр Пархы не загадаў свайму камлышкаму палку спаліц іх разам з усім горадам за тое, што віцябліяне падтримлівалі карала Станіслава Лішчынскага, а швэдзкаму войску, якое знаходзілася тады на Беларусі, даслалі шэсць тысяч талераў. Пасля гэтага замкі ўжо не аднайшлися і, як з сумам піша аб іх годны пашаны М. Бэз-Карніловіч у сваіх грунтойнай працы „Гістарычныя ведамасці аб вартых увагі мясох на Беларусі” (СПБ. 1855 г.):

„...дзе здаўна красаваліся гісторычна-славістичныя сцены з іхнімі віна, вырашаліся справы, якія да-

грознымі вежамі, расце палын; дзе раздвалися песьні харобрых, заруе ціша ѹ пустеч! Толькі ледзь прыкметнае спад дзікарослае травы вапенна-цаглянае съмецье зьяўляецца нямым паказальнікам месцаў, дзе стаялі сцены, нядэнкіротныя сцены бясцільнае злабы ворагаў, што марна спрабавалі авалодзіць.

Засталася толькі Альгердава гары, як помнік над усімі тымі змагарамі, што загінулі тут за Бацькаўшчыну, але-ж таму яна ѹ назяяляла вочы лютым ворагам Беларусі. Яшчо ў 1850 г. у часе будаўніцтва пецярбургскай цыркі, якія збудавалі Саборную пілісчу з Магілёўскім рынкам. Частку єйную потым скапалі для пабудовы ў 1880 г. будынку мужчынскай гімназіі імя Аляксандры Першага (цяпер падагачычны інстытут імя Кірава), а праз тва гады камяніцы акруговага суду, у якім наліпэрадні вайны месцыўся абком КПБ. Хоць агульная плошча гары пасля гэтага значна зменшилася, але па ранейшаму яе аздаблялі некалькі дзесяцікі величынных, разложыстых, блізу стогадовых таполяў разам з таксама таўшчэніямі бярозамі ѹ ліпамі, а таму тутэйшая губэрнская эліта, якая складалася пераважна з Радзейцаў, абрала яе сабе для забавы.

Альгердава гары, перайменаваная афіцыйна ѹ „Ваксал-гару”, стала месцам маёвак, прызначаных вылучна для вышэйшых колаў. На ёй змайстравалі павілёні для кар্যткіні, дзе часам прагульваліся ѹ гарапашыны прыгонікі, пабудавалі ростараны, дзе паміж пуншам, або за келіхам замежнага віна, вырашаліся справы, якія да-

тычылі лёсу шмат каго з тутэйшых кебараў. На гечарох тут запальвалася раскеснія ілюмінацыя, грымелі аркестры, танцавалі прыбранныя па апошній парыскай модзе дамы. І як з болем піша незадытны М. Нікіфоровіч ѹ сваій книжы „Старонікі з нядайнаў даўніны гораду Віцебску” (Віцебск. 1899 г.):

„Усё гэтае — што забаўлялася — не хацела ѹ ведаць, што сто ў больш год таму назад тут чуліся іншыя гуки, лімант і стогны, — што ногі, якія гэтак лёгкім коўзацьца ѹ танцах, палупуваюць мнóstva ка-сцікі незабытых абаронцаў віцебскай цывільды, багата пралізілі для пабудовы вялікое дамбы на тагачаснай Гогалеўскай вуліцы, але-ж таму яна ѹ назяяляла вочы лютым ворагам Беларусі. Яшчо ў 1850 г. у часе будаўніцтва пецярбургскай цыркі, якія збудавалі Саборную пілісчу з Магілёўскім рынкам. Частку єйную потым скапалі для пабудовы ў 1880 г. будынку мужчынскай гімназіі імя Аляксандры Першага (цяпер падагачычны інстытут імя Кірава), а праз тва гады камяніцы акруговага суду, у якім наліпэрадні вайны месцыўся обком КПБ. Хоць агульная плошча гары пасля гэтага значна зменшилася, але па ранейшаму яе аздаблялі некалькі дзесяцікі величынных, разложыстых, блізу стогадowych таполяў разам з таксама таўшчэніямі бярозамі ѹ ліпамі, а таму тутэйшая губэрнская эліта, якая складалася пераважна з Радзейцаў, абрала яе сабе для забавы.

Альгердава гары, перайменаваная афіцыйна ѹ „Ваксал-гару”, стала месцам маёвак, прызначаных вылучна для вышэйшых колаў. На ёй змайстравалі павілёні для кар্যткіні, дзе часам прагульваліся ѹ гарапашыны прыгонікі, пабудавалі ростараны, дзе паміж пуншам, або за келіхам замежнага віна, вырашаліся справы, якія да-

тычылі лёсу шмат каго з тутэйшых кебараў. На гечарох тут запальвалася раскеснія ілюмінацыя, грымелі аркестры, танцавалі прыбранныя па апошній парыскай модзе дамы. І як з болем піша незадытны М. Нікіфоровіч ѹ сваій книжы „Старонікі з нядайнаў даўніны гораду Віцебску” (Віцебск. 1899 г.):

„Усё гэтае — што забаўлялася — не хацела ѹ ведаць, што сто ў больш год таму назад тут чуліся іншыя гуки, лімант і стогны, — што ногі, якія гэтак лёгкім коўзацьца ѹ танцах, палупуваюць мнóstva ка-сцікі незабытых абаронцаў віцебскай цыркі, багата пралізілі для пабудовы вялікое дамбы на тагачаснай Гогалеўскай вуліцы, але-ж таму яна ѹ назяяляла вочы лютым ворагам Беларусі. Яшчо ў 1850 г. у часе будаўніцтва пецярбургскай цыркі, якія збудавалі Саборную пілісчу з Магілёўскім рынкам. Частку єйную потым скапалі для пабудовы ў 1880 г. будынку мужчынскай гімназіі імя Аляксандры Першага (цяпер падагачычны інстытут імя Кірава), а праз тва гады камяніцы акруговага суду, у якім наліпэрадні вайны месцыўся обком КПБ. Хоць агульная плошча гары пасля гэтага значна зменшилася, але па ранейшему яе аздаблялі некалькі дзесяцікі величынных, разложыстых, блізу стогадowych таполяў разам з таксама таўшчэніямі бярозамі ѹ ліпамі, а таму тутэйшая губэрнская эліта, якая складалася пераважна з Радзейцаў, абрала яе сабе для забавы.

Альгердава гары, перайменаваная афіцыйна ѹ „Ваксал-гару”, стала месцам маёвак, прызначаных вылучна для вышэйшых колаў. На ёй змайстравалі павілёні для кар্যткіні, дзе часам прагульваліся ѹ гарапашыны прыгонікі, пабудавалі ростараны, дзе паміж пуншам, або за келіхам замежнага віна, вырашаліся справы, якія да-

СХОД БАЗА ў НЬЮ ЁРКУ

30-га верасня адбыўся справа-здачна-перавыбарны сход у нью-йоркскай акрузе БАЗА. У прэзыдыйум сходу быў абраны др. В. Тумаш (старшыня) і сп. У. Курыла (сакратар). Старшыня ўступаючай управы місіякі, правядзенія на галоўной управай БАЗА акамітам 25 Сакавіка ў Нью-Ёрку. Сальда ў касе акругі на дзень справа-здачы становіла 836,24 дал.

Пасля дыскусіі над спраўдзячымі, на працягу якіх на прапанаваны рэзільтате камісіі, сход прызнаў уступаючай управе аблісплоторыем з падзялкою.

У новую управу ўваходзілі: сп. сп. М. Кунцэвіч — старшыня, А. Шукеліц — заст. старшыня, і сябры управы: сп. сп. Н. Орса, У. Курыла, В. Міцкевіч, В. Станкевіч і Р. Станкевіч.

ку, вольныя ад прапагандава-палітычных акцыяў. Аднак беларускі друк БССР усё-ж на інфармаваў вучоных чытальчу пра ўдалы ўздел беларускіх вучоных у Славістичным Кангрэсе ў Варшаве ды пра ажыўленнае зацікаўленыне заходніх вучоных беларускімі пытаннямі. Прывезлі з сабой Кангрэс ладную колькасць экзэмпляраў усіх дасоль выдаенных нумароў газеты часопісаў, якія пазначаны на Кангрэсі падзяліліся на Кангрэс ладную колькасць.

Сп. Гай дэ Пікарда пайнфармаваў, што заходнія вучоныя былі вельмі здзіўленыя аднай неразумелай для іх звязаў: у той час, як тексты дакладаў беларускіх вучоных былі надрукаваны пабеларуску, у беларускай мове яны чытали свае даклады на Кангрэсі падзяліліся на Кангрэс ладную колькасць.

Сп. Гай дэ Пікарда пайнфармаваў, што адзін з дзіўных пытанняў на Кангрэсе быў пытаньне пра ўзяўленнае зацікаўленыне заходніх вучоных беларускімі пытаннямі. Прывезлі з сабой Кангрэс ладную колькасць экзэмпляраў усіх дасоль выдаенных нумароў газеты часопісаў, якія пазначаны на Кангрэсі падзяліліся на Кангрэс ладную колькасць.

Каб асабіста пераканацца пра стан нацыянальной съведомасці жыхарства беларускай Беласточчыны, сп. Гай дэ Пікарда наведаў мясточку Кляшчылі ѹ навакольныя вёскі. Ён установіў, што, хоць палянізацыя тут адчываеца, асабліва ў мястэчку Кляшчылі ѹ навакольныя вёскі. Ён установіў, што, хоць палянізацыя тут адчываеца, асабліва ў мястэчку Кляшчылі ѹ навакольныя вёскі.

Вяртаючыся да самога Кангрэсу, неабходна зазначыць, што даклады ѹ выступленіні на Кангрэсе беларускіх вучоных ды пра высокое заслужанне Беларусі. Гэта — пытаньне, якое звязанае з абедзвюх фотадзімках у гэтай засцены, затое трэці раз у перадапошнім радку па іншыя, якія звязаныя з Кангрэсам. Аднак як было сказана, мы пазнаўміліся паводле выдаенных асобнымі брашурамі іхных тэкстаў, былі на адпаведным і павысокім навуковым узроўні. А што найв

МАДЗЯРСКІ ДЗЕНЬ

(Уражаныі із спаткання з Кардыналам Мідцэнты)

30-га верасня 1973 году горад Нью Брансвік у штате Нью Джорзі прыязній увагу амэрыканскага тэлебачанья, радиё друку й ператварыўся на гэты дзень у мадзярскі горад. Усюды раззвіваліся мадзярскія сцягі, віднеліся нацыянальныя строі, чулася мадзярская музыка, гутарка. Асяродзьдзе сцвічыла пра нешта няштодзённае. Даўніакі яно й не магло быць, бо ў Нью Брансвік прыядждаў кардынал Мідцэнты — прымат Мадзяршчыны, каб высьвяціць перабудаваны й адноўлены касцёл Свято-Георгія.

Маючы задоўга наперад запросяны да ўдзелу ў гэтай урачыстасці, адразу ўзыніла думка ўшанаваць кардынала ад імя Беларусаў — падараўшы яму срэбную ікону Св. Еўфрасініі Полацкае, якую, дзякуючы старанням сп. М. Белямунка, выканану мадзярскі мастак-скульптар Пол Вінцэ.

Урачыстасць пачалася спатканнем кардынала неладёка перад касцёлам, калі якога сабраўся блізу сіміт'ясчыны натоўп. Кардынал у скорце духовенства каталіцкага, пратэстанцкага й праваслаўнага — на ўрачыстасць было таксама запрошанае духовенства прыходу БАПЦ у Гайланд Парку — узышоў на трывану прызвіцу і блаславіц народ. Пачалася служба ў касцёле. Касцёл, які звычайна змяшчае 250-350 чалавек, сённяня «ўпакаваў» чалавек 500, а рэшта людзей стрымваная кардонамі, ма-

лілася на вуліцы перад касцёлам. Незадоўга пэжды канцом службы, старшыня сцвічыла камітэт разам із адным з айцоў касцёлу напраслі, каб я ўручыў беларускі падарунак кардыналу, калі ён будзе выходзіць з касцёлу. Пропанава была зманлівая, бо гэты ма-мэнт адбыўся-б на вачах шматлыка-сцвічыла на тоўсту, дзесяткоў тэлевізыйных камэр, рэпартэраў. Я ад-нанак на гэта не згадаўся, палічыўши, што пры спакайнейшых абставінках, хоць і на будзе гэтулькі рэкламы, будзе больш нагоды пагу-тарыць з кардыналам. Кіраўнікі

АА ФОНД БЕЛАРУСКИХ ПАДРУЧНИКАЎ

Заснавальнікі Фонду Беларускіх Падручнікаў пры Беларускім Інстытуце Навукі ў Мастацтве, ЗША, шчыра дзякуюць ніжэй пададзеным ахвярадзюцам за складзенія на Фонд ахвяры:

Аўстралія, у далярах аўстраліскіх:

M. Нікан	15.00
A. Калодка	5.00
dr. A. Бразоўскі	10.00
У. Сідлярэвіч	5.00
P. Мікуліч	5.00
G. Шайпак	5.00
M. Кулага	5.00
A. Кукель	2.00
T. Корбут	2.00
A. Каднік	10.80

M. Скабей	2.00
B. Караблюк	2.00
B. Русак	1.00
M. Яўневіч	1.00
P. Гуз	1.00
B. Раманоўскі	1.00
A. Груша	10.00
O. Съесарэвіч	1.00
Я. Яшчанка	1.00
P. К.	20.00

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08	
Сп.нія M. Войтанка	20.00
Сп. Ю. Попка	20.00
Разам: \$ 187.08	
Разам з папярэднім ахвярамі 387.08	

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

Я. Яшчанка .....

P. К. ....

Разам 104.80

Што ў далярах амэрык. дало 147.08

Сп.нія M. Войтанка .....

Сп. Ю. Попка .....

Разам: \$ 187.08

Разам з папярэднім ахвярамі 387.08

М. Скабей .....

B. Караблюк .....

B. Русак .....

M. Яўневіч .....

P. Гуз .....

B. Раманоўскі .....

A. Груша .....

O. Съесарэвіч .....

ШТО ЧУВАЦЬ?

У складзе делегацыі БССР на Генэральную Асамблею ЗН, што адбываеца цяпер у Нью Ёрку, сёлета ў вадронысьць ад папярэдніх гадоў на пусылі ніводнага пісменніка. Месца пісменніка ў складзе делегацыі адгадзенае рэдактару часопісу „Рабочіца і сялянка” Марыі Карпенка. Усіх у складзе прадстаўніцтва БССР пры ЗН — 20 асобаў, бальшыня Расейца, некаторыя з якіх ніколі не жывілі на Беларусі, і зы Беларусія маюць толькі тое сульгласіе що выконаюць паліцыйныя нагляд над ейнымі людзьмі.

Кампютар інфармуе пра беларускія кнігі ў Беларусі у Гарадзкой Публічнай Бібліятэцы Нью-Ёрку. У кампютарызованым каталоге Бібліятэкі, у мове „Марк-2”, ад 1971 годаў ўведзены таксама геаграфічныя назовы ўсіх мовав. У будучыні на заданыні „знейсці ўсе кнігі ў беларускай мове” або „знейсці ўсе кнігі выдаць на Беларусі” кампютар на прадаць аднае хвіліны будзе даваць бібліографічны сьпіс.

Мгр. Васіль Мельяніковіч ад касцятычніка сёлета заічаны ў штат выкладчыку Катоніўскага Каледжу, дзе будзе выкладаць курс пра нацыянальна-еканамічны стан Савецкага Саюзу. Сп. Мельяніковіч займае таксама становішча старшыні Беларускага Рэспубліканскага Сэктніца ўнітэта Мэрыленд. Апошнімі гадамі ён правёў сёрию лекцій пра Беларусь у каледжах і сярэдніх школах штату.

Супраць адзначанія ў Кангрэсе ЗНДа Незалежнасці Беларусі сікіраваны быў каментар радыёстанцыі „Савецкая Беларусь”, пепрададзены 8 верасьня сёлета. Каментар Антося Кучынскага перададзены ў цыкл гутараў „Што хаваецца за „добрачыннасцю” радыё

„Свабода””. Каментатар, між іншага, зарэагаваў на адну зь перадачаў радыё „Свабода”, у якой казалася: „Ужо стала традыцыя, што кожны год, калі Беларусы Амерыкі адзначаюць угодкі абвешчаныя незалежнасці БНР, сэнатары Кангрэсмены складаюць з гэтай нагоды прамовы ў Кангрэсе Злучаных Штатаў. Промовы гэтыя зъмішаюцца ў афіцыйным урадовым выданіні стыграфічных справаў з дзейнасці Кангрэса”.

Каментатар далей заміж таго, каб адказаць на звінавачаны ў русыфікацыйнай дзейнасці Кампартыі на Беларусі зъвінавачава ў каляніялізме заходняе дзяржавы, чым, зразумела, анік нельга алрайдаць каляніялізм Москвы на Беларусі.

Расейцаў на Беларусі, што валодаюць свабодна беларускай мовай (паводле даследніцкага адзелу радыё „Свабода”, дакумент РС 271/73), налічваецца 20 процэнтаў (на Украіне 26), тым часам як Беларусь, што валодаюць свабодна расейскай мовай, 49 процэнтаў. Гэта выглядзе савецкае „раўнапраўе і ўзаемная пашана” ў падсавецкай Беларусі, „сувэрэннасць” якое не пашыраеца нават на каляндары на сваёй роднай мове ды тлумачальні склонік свае мовы.

Пастанова супраць этнацыду, у дадатак да асуджэння генациду, была прынятая на сёлетнім міжнародным кангрэсе антрапалёту ў Чыкага. Савецкая дэлегацыя, у складзе якое быті ў прадстаўніцтве Беларусі, дэмансістрацыйна пакінула залу паседжання, на якім амбіркоўвалася ды была прынятая, наўсуперак савецкаму супраціву, гэная пастанова, што асуджае фактычна ў этнацыдную палітыку савецкага юрады.

БЕЛАРУСКАЯ БІБЛІЯТЭКА І МУЗЭЙ ІМЯ ФРАНЦІШКА СКАРЫНЫ ў ЛЕНДАНЕ

(FRANCIS SKARYNA BYELORUSSIAN LIBRARY
AND MUSEUM)

37 Holden Road, London, N. 12 8HS.

Управа Беларускай Бібліятэкі ў Музэю зъвіртваеца з просьбай да ўсіх прысылаць кніжкі, рукапісы, часапісы, здымкі з беларускага жыцця ѹ наагул усё то, што датычыцца да беларускай мініўшчыны, да беларускай культуры, а што ў прыватных руках магло быті ўсё.

Кажнаму ведама, што на павялічэнне кніжнага фонду, на неабходныя інвестыцыі ѹ на вядзеніе працы ў Бібліятэцы патрэбныя грошы. Як дагэтуль, Бібліятэка ня мае сталых даходаў і таму просьба да ўсіх, хто цініць беларускую культурную ўстанову, прысылаць ахвяры, а так-жэ памятаць пра яе ў тастаментавых запісах.

Управа Б.Б. і М. выказае шчытую ўдзячнасць усім тым, хто ўжо пераслаў у Бібліятэку або Музэю матарыялы зь беларускіх тоўстамог матарыяльна.

Управа Беларускай Бібліятэкі ў Музэю імя Францішка Скарны ў Лёндане

Лёндан, 26 верасьня 1973.

хітравата прыплюшчыўся ды ўяўдзе далей:

— Дык вось, варочаючыся да „беспалосіх”. Як стала сябе ведама, тыя, што на танках ехалі ў братнюю краіну, ды пры гарматах, ды з аўтаматаў пырскаючы на паштухах прызямляліся, тыя дастаўлі бляшаныя мэдалі ды папяровыя падзякі ды яшчэ па сухім пайку зь фігаў. Тыя, што ў чорных „Волгах” ужджалаў ў Чахаславачыну разам з танкамі ды беспасярэдна кіравалі аперацыю абароны Чахаславаччыны ад Чехаў і Славакоў, тыя атрымалі па транзыстарным радыёпрыёмніку „ВЭФ”, „Сылідам” або „Мэрыдыян”, у залежнасці ад рангу ды старэннасці. А вось тыя, што колькі месцыяў перад тым так удаля распрацавалі аперацыю „зашчыты” Чахаславаччыны, ды здаўлек кіравалі гэтую аперацыю, тыя атрымалі на толькі ардэны ў мэдалі, але ў беспалосі.

— Каб іхнія дамачады куплялі сябе якія хады замежных тавары, — падхапіў дзед Самуіла. — Бачыце, значыць і на вайсковай службе іх той-сёй дастаець.

— А ці можа просты савецкі чалавек, які ні замяжой не працаў, ні пасады партыйнае ці ўрадавае высокасе не займаў, ні Чахаславаччыны не абараняў, ці можа гэты чалавек сэргітфікатными пубельчыкамі павабіцца, жонцы ў дзесяцам высокаляжансным айчынным ў замежных тавары паказаць, што ў звязанных магазынках байды на бываюць? — пацікаўўся Стары Наставнік, які дасюль толькі слухаў.

— Чаму не, можа — адказаўся на эшаце Й Стары Партыец. — На дзіка.

чорным рынку, што занадта шырака разъвіўся і зъявіўся апошнім часамі.

Згодна з законамі зъявлення ў развязыцца сацыялістычнага грамадства ў сацыялістычнае дэмакраты, — ускочыў зьнянацку Інтэлігент у Акулярах.

— На гэтым, на чорным рынке, — з веданьнем справы прадоўжваў Стары Партыец, — прости савецкі чалавек павінен заплаціць пяць простых савецкіх рублёў усяго за адзін сартыфікатны рубельчык. Цана, прафіда, гэта як жывы арганізм, то значна павялічваецца, то кіруху зъміяшаецца ў залежнасці ад пары году ці іншых кліматычных або грамадzkіх аbstавінаў. Але тут бэздзіцельны павінен быць прости савецкі чалавек, бо за гэтае проста і ў каталажку сесцы. Нядаўна яшчэ сам гэткіх паразытаваў чорнарынных зграбаў, балазе ў судовы артыкул падвездены пад гэта ёсць.

— Бачыце, зъявленне гэтых розных тылаў грошай, мне здаецца, реч не выпадковая, — Інтэлігент у Акулярах падагульняюча агледзеў усіх. — Паўсталі яны, мабыць, ад таго, што пасылаў пасылкі з будаўніцтва грамадзкіх роўных, на працягу больш за 50 год, зъявіліся тыпы кі клясы спажыўцоў, або людзей, якім і за сваім жыццём камунізму паспытаць захацелася.

Клінок-бародка Уладзімера Ільіка, што дагутаў тырчэла ў бок столі, заківала ў знак згоды, а то спрасоніна ад прыменіга ўсвідомлення пра сумленнае зароблены чахаславацкі мэдаль Дзяніса Дзюнько.

Алесь Вожык

НЯ ГЭТКАЙ ДАРОГАЙ

24-27 жніўня сёлета адбывалася ў Лёндане міжнародная палітычкая Конферэнцыя Альтыальшавацкага Блёку Народаў (АБН) і Эўрапейскай Рады Свабоды (ЭРС) з удзелам прадстаўнікоў павалоўных народоў і выдатных аntyкамуністычных дзеячоў з розных краёў Заходняе Эўropy. У рамах гэтае Конферэнцыі адзначаліся 30-я ўгодкі аntyкамуністычнай дзейнасці АБН. Ад Беларусі ў Конферэнцыі прымаўала афіцыйна ўдзел аntyальшавацкія арганізацыі — Беларускі Вызвалены Фронту на васоўках сваіх прадстаўнікоў сп. сп. Янкі Бунчука Іастуса Глінскага. Старшыня БВФ палк. Дзімітр Касмовіч з прычыны хваробы ня мог асабісту прыняць удзел, а градулагеджаны ў праграме ягоны даклад „Паняволенія народы — недацінвана сіла” прычытуў сп. Я. Бунчук. У характеристыкі гэтыя прысытнічы на Конферэнцыі старшыня Галоўнай Управы Згуртаваньня Беларусаў у Вялікай Брытаніі сп. Янка Міхалюк.

Дзейнасць усіх аntyкамуністычных міжнародных арганізацыяў, сікіраваныя супраць камуністычнага павалоўніцтва, на падтрымліваецца. Толькі супольнымі задзіночанымі сіламі ўсіх павалоўных народоў можна перамагчы ворага ѹ дасягнуць вызваленія. Трэба гітаць і ўсіх актыўных ўдзел Беларусаў у гэткіх міжнародных арганізацыях і канферэнцыях.

Але... Ядва, аднак, у тым, што падобная міжнародная арганізацыя канферэнцыі часамі выкарыстоў-

ваецца як форум на толькі дзялі змагання з расейска-альшавацкім імпрыялізмам, а ў дзялі маніфестаціі імпрыялізму некаторых нацыяналістычных колаў спасярод самых жа павалоўных народоў. Падобная зъява, нажаль, мела месца на згаданай Конферэнцыі АБН і ЭРС. Гэта каб у выдаваным у Лёндане „Дзенінку Польскім і Дзенінку Жолніже” за 17 верасьня сёлета пра згаданую канферэнцыю мы прычыталі вось што:

„... У рамах гэтае істотных зъмешчаній на съвєце, што ўсіх ініцыятываў, павінны быті зрабіты ўсё падтрымаваны, каб падобная правакацыйная карты прысытнічы на фігуравалі на міжнароднай Конферэнцыі тае арганізацыі, падтрымаваныя сябрамі яны зъяўляюцца. А калі-б гэта не ўдаўся, дык і на месца там Беларусам.

**НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД
“БЕЛАРУСА”**

За папярэдні пэрыяд (месяц верасень) паступілі ў касу нашай газеты на падпіску ў наступныя ахвяры на Выдавецкі Фонд „Беларуса”:

I. ЗИМА:

A. Прыслана беспасярэдні ў Рэдакцыю:

1. А. Беленіс	\$ 100.00
2. Д-р А. Занкавіч	100.00
3. В. Грышчук	50.00
4. М. Кучура	40.00
5. А. Махноўская	25.00
6. Д-р М. Шчорс	25.00
7. В. Дутка	25.00
8. Ул. Мішар	25.00
9. Д-р А. Вярбіцкі	25.00
10. І. Пазыняк	20.00
11. В. і М. М.	20.00
12. С. Антонік	20.00
13. а. Карні Стар	20.00
14. Н. Арсеньева	20.00
15. А. Ліах	20.00
16. К. Варабей	15.00
17. В. Кажан	12.00
18. К. М.	12.00
19. Інж. М. Рагуля	10.00
20. П. Зыబайла	10.00
21. Р. Стоцкі	10.00
22. М. Чатырка	10.00
23. Я. Чарняцкі	10.00
24. В. Панцэвіч	10.00
25. Н. Жызвінскі	10.00
26. П. Пікулік	10.00
27. Пілецкі	10.00
28. Прывіцель з Чыкага	10.00
29. Н. Дудар	10.00
30. М. Рагалевіч	10.00
31. В. Косароў	10.00
32. В. Пунтус	10.00
33. П. Пецка	10.00
34. М. Латушкін	10.00
35. Л. Белавус	10.00
36. А. Г.	10.00
37. Ул. Р.	10.00
38. П. Мірановіч	10.00
39. І. Таранка	6.00